

דברי תורה וחינוך

את סילת פלבוץ

בא | עודד פורת מנהל מדרשת הגולן

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה"

ההקשבה למילים המדויקות הכתובות בתורה קשה לדובר העברית של ימינו. לכאורה אנו שולטים בשפה בה כתובה התורה. זו השפה בה אנו מתקשרים את עצמנו בכל חיינו. שפת האם. אך התורה נכתבה ע"י הקב"ה והמילים מדויקות הם. לא רק משמעותן אלא הדיוק במילים. "בא אל" איננו "לך אל". המילה "בא" טומנת בחובה מפגש שנוצרת ממנו הולדה. כך שרה אומרת לאברהם "ותאמר שרי אל-אברם, הנה-נא עֲצָרְנִי ה' מִלְּדַת בַּא-נָא אֶל-שִׁפְחָתִי, אוֹלֵי אֲבָנָה מִמֶּנָּה". כך רחל אומרת ליעקב "ותאמר, הנה אֲמַתִּי בְלָהָה בַּא אֵלֶיהָ; וְתֵלֵד, עַל-בְּרָכִי, וְאֲבָנָה גַם-אֲנֹכִי, מִמֶּנָּה". פעולת ה"בא" יוצרת את הבניה הלאה. מה מבקש כאן הקב"ה ממשה, איזה יצירה אמורה להיוולד מהמפגש בין משה לבין פרעה.

רבי נחמן מברסלב עמד על המפגש הטעון ועל ההולדה העומדת להשתלשל ממנו וזיהה בה את המפגש עם "החלל הפנוי". המפגש עם המקום בו אין אלוקים לכאורה. מקום בו פינה הקב"ה עצמו ע"מ ליצור את העולם (ע"פ קבלת האר"י). המקום בו פרעה המייצג את עמידת האדם בבטחונו בעולם הזה, בבחינת "פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרבץ בתוך יאריו אשר אמר לי יארי ואני עשיתיני" (יחזקאל כ"ט). לטענתו רק צדיק גדול כמשה יכול לעמוד אל מול שורש הכפירה שטמון ב-DNA של יצירת העולם להתמודד עימו ולתקנו. והרוצה להרחיב ולעיין מוזמן ללמוד את תורה ס"ד בליקו"מ קמא.

אני בבמה זו רוצה להמשיך את זיהויו של רבי נחמן ולנסות לחבר אותו לאתגרי החינוך בדורנו תו"כ אחיזה בשיפוליו של הרב יהושע שפירא שבאחת משבתות העיון במדרשת הגולן אמר את הדברים הבאים: "פעם רק צדיקים בודדים עמדו בפני העולם הגדול, רווי הפיתויים והכפירה. היום כל יהודי עומד בפני זאת" הוא המשיל את העניין ללוחמי יחידה מיוחדת שמוכשרים לפעול בעומק האויב וכיום על חייל פשוט נדרש ליכולות הללו.

אלו אינם דברים חדשים ואזכרתם היא בבחינת מידתו של ספר מסילת ישרים שלא בא לחדש אלא לחזור ולחזק. אנשי החינוך מתמודדים עם אתגרים אלו כבר כמעט דור ובוודאי ביתר שאת עם הופעת ה"סמארטפון" שגם הוא כבר כמעט חצי דור מאחורינו. ובכל זאת, קריאה בפרשה ובפסוק הראשון שלה מבהיר את גודל ההתמודדות ונותנת פרופורציה למקומות בהם ישנו חוסר הצלחה רגעי. למקומות בהם יש נפילות ואכזבות. אם משה רבנו הוא זה שיכול להתמודד עם הכפירה, הוא ולא אחר. מי אנחנו? ועל כך נענה: אנחנו מי שהוטל עליהם לעמוד בפני האתגר, אתגר שהונח בפנינו ע"י הקב"ה בעצמו. משום כך נכול נוכל לו.